

ACTUALITATEA BISERICESCĂ ȘI ECUMENICĂ CHURCH AND ECUMENICAL NEWS

Seminarul „Dreptul la hrană și agricultură sustenabilă” Sibiu, 1-2 noiembrie 2016

Consiliul Mondial al Bisericilor (CMB), prin departamentul numit Alianța Ecumenică pentru Avocatură (Ecumenical Advocacy Alliance)¹, în colaborare cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, prin Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” și Facultatea de Științe Agricole, Industrie Alimentară și Protecția Mediului, au organizat, în perioada 1-2 noiembrie 2016, seminarul *Dreptul la hrană și agricultură sustenabilă*. Au participat reprezentanți ai Patriarhiei Române, ai Arhiepiscopiei Sibiului, protopopi, preoți, studenți la teologie și agricultură, fermieri și producători din industria alimentară, profesori, formatori de opinie în domeniul nutriției.

Obiectivul seminarului a fost de a informa, clarifica și întări rolul comunităților religioase în promovarea accesului just la hrană și la agricultura sustenabilă din România.

Programul seminarului a început cu un eveniment public festiv la care au participat Înaltpreasfinția Sa Prof. Dr. Laurențiu Streza și Prof. Dr. Ing. Ioan Bondrea, Rectorul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Ambii oaspeți de seamă au subliniat importanța și necesitatea temei tratate și au ținut discursuri de susținere. De asemenea, s-a subliniat faptul că este pentru prima dată când cele două facultăți ale Universității sibiene au colaborat într-un astfel de proiect. Programul în sine a conținut în prima zi următoarele paneluri:

- (1) Situația agriculturii din România și impactul politicilor Uniunii Europene;
- (2) Rolul comunităților religioase în eradicarea foametei, promovarea unei nutriții adecvate și a agriculturii sustenabile.

În ziua a doua, programul a continuat cu prezentarea și explicarea „Celor 10 porunci ale hranei” de către Dr. Manoj Kurian, Secretar Executiv al CMB – Alianța Ecumenică pentru Avocatură. Panelurile celei de-a doua zi au fost:

¹ Alianța Ecumenică pentru Avocatură, fondată în anul 2000, este o inițiativă ecumenică a CMB, o rețea globală care cuprinde biserici și organizații bisericesti unite pentru promovarea dreptății și a demnității umane în lume.

(3)Sistemul de ferme familiare și accesul lor liber la resursele naturale, controlul asupra lor și provocările cu care aceștia se confruntă;

(4)Impactul biodiversității, resursele locale, cunoașterea moștenirii culturale cu privire la dreptul la hrană și agricultura sustenabilă;

(5)Rolul tehnologiei hranei în reducerea efectelor ecologice ale producerii hranei și creșterea valorii produselor locale agricole.

S-au subliniat următoarele aspect principale:

România ocupă un loc unic în bio-diversitatea europeană. Pe teritoriul României se suprapun 5 dintre cele 11 regiuni bio-geografice ale Europei. Dintre cele 198 de habitate naturale europene, 94 sunt prezente în România.

România poate fi definită drept o țară „agricolă.” Din cele 23,8 hectare ale teritoriului României, 28% din teritoriu este acoperit cu pădure și peste 60% din teritoriu este agricol. Din teritoriul agricol, o treime sunt pășuni permanente, iar 63% este teren arabil, din care mai bine de jumătate este cultivat cu cereale. Sub 4% este acoperit cu viță-de-vie. Prin aceasta, România se plasează pe locul al cincilea în UE în ceea ce privește suprafața de teren arabil, după Franța, Spania, Polonia și Germania. O cincime din PIB-ul României și un sfert din forța de muncă a țării este implicată în agricultură, exploatare forestieră și pescuit.

Secolele al XX-lea și al XXI-lea au adus schimbări majore în agricultura și sistemul nutrițional al României. Radicala reformă agrară începută în 1921 și încheiată în 1948 a redistribuit terenul agricol de la marii proprietari la micii proprietari. Între 1949 și 1962 a avut loc colectivizarea agriculturii. În 1989, când a căzut comunismul, 90% din terenul arabil era în posesia statului. După comunism, mare parte dintre foștii proprietari au reintrat în posesia pământului, până la 50 de hectare. Cooperativele agricole de producție s-au fragmentat în mici parcele deținute de mici fermieri. La ora actuală, aproximativ 85% din producția agricolă provine din mediul privat.

La ora actuală există 3,8 milioane de deținători de ferme în România, majoritatea având un caracter familial, însă acestea joacă un rol economic important. De exemplu, 1 million de deținători de ferme cu suprafață între 1 și 10 ha (care reprezintă 20% din terenul arabil al României) sunt considerați ca practicând așa-numita agricultură de subzistență. Totuși, ele produc 20-30% din hrana consumată în România. Aceste ferme susțin viața rurală cu tradițiile milenare legate de aceasta.

În anul 2012, străinii dețineau aproximativ 700.000 de hectare de teren arabil, reprezentând 8,5% din terenul arabil al României. Fertilitatea solului, mâna de muncă ieftină, reglementările permissive, suportul politic și susținerile financiare venite de la UE au dus la rapida înstrăinare a terenului arabil al României. Această rapidă înstrăinare a terenului arabil al țării are serioase implicații socio-economice, culturale, politice și ecologice pentru țară.

Provocările și oportunitățile identificate și discutate au fost:

- fragmentarea terenului arabil, dezvoltarea tehnologică slabă în agricultură, implicarea unui mare număr de persoane în activitatea agricolă, dar o productivitate scăzută, populația îmbătrânită, lipsa de investiții și tehnologii limitate;
- ferme de mici dimensiuni sunt sub o presiune crescândă datorită scăderii viabilității economice, imposibilitatea de a oferi condiții de viață decente pentru fermierii tineri și abandonarea de către tineri a domeniului agriculturii;
- „confiscarea terenurilor” de către corporațiile transnaționale.

Oportunitățile identificate și discutate au fost:

- mediul înconjurător dinamic și moștenirea culturală și ecologică unică;
- una dintre cele mai bien dotate țări europene în ceea ce privește pământul și resursele de apă;
- un mare potențial pentru dezvoltarea agriculturii bio mai ales datorită unui mare număr de ferme existente și folosirea redusă de fertilizatori artificiali și alte chimicale;
- o populație dinamică și educată care este deschisă la inventivitate și nou în procesul agricol și de producere a hranei;
- România se află într-un moment al istoriei când ar putea investi în agricultură spre binele populației sale și pentru conservarea mediului înconjurător.

Cele 10 porunci despre hrană

Dorim să prezentăm în cele ce urmează mai în detaliu cele 10 porunci despre hrană dezvoltate de Rev. Dr. Olav Fykse Tveit, Secretar General al CMB, împreună cu personalul Alianței Ecumenice pentru Avocatură. Aceste porunci au fost prezentate în detaliu și comentate în cadrul seminarului. Iată care sunt acestea, cu înțelesul lor, pe scurt:

1. Dă mulțumire pentru mâncarea pe care ai mâncat-o

Toți oamenii, în calitate de consumatori de hrană, sunt datori să mulțumească celor care au produs hrana, precum și lui Dumnezeu pentru mâncarea oferită.

2. Mănâncă mâncare produsă cât mai aproape de locul unde locuiești

Această poruncă se adresează mai ales celor care nu își produc direct mâncarea, așa cum este majoritatea populației planetei din emisfera nordică, ci cumpără mâncarea. La fel ca și alte produse, multe dintre alimente sunt procesate la mare

distanță de locul unde acestea sunt vândute. Prin urmare, mâncarea produsă la distanță implică costuri ecologice de transport, nu numai de producere. De aceea se promovează tot mai mult consumarea produselor alimentare produse în regiunea unde consumatorii trăiesc.

3. Militează pentru ca toți oamenii să aibă cunoștințe și acces la hrană hrănitoare și pe care și-o pot permite.

Este nevoie de educație alimentară în rândul populației. Educația alimentară câștigă tot mai mult interes în toate țările. Este nevoie ca oamenii să consume hrană cu valoare nutritivă bună și care să fie accesibilă tuturor. Din păcate, la nivel global, doar cei bogați au acces la hrană de calitate.

4. Mănâncă rațional și cu moderație.

Este dovedit medical că omul trebuie să aibă o alimentație rațională și moderată. Postul prezent în unele biserici este parte a acestei moderații alimentare. Din păcate mare parte din populație mănâncă irațional și excesiv, cu consecințe medicale și morale imediate.

5. Nu risipi mâncarea.

Mulți oameni risipesc mâncare, în vreme ce mai mulți oameni rabdă de foame! Mai ales în țările dezvoltate se risipesc cantități enorme de mâncare. La risipirea de alimente contribuie și anumite criterii de neînțeles pentru comercializarea unor produse alimentare. UE intră în categoria instituțiilor care promovează criterii stricte și uneori de neînțeles pentru ca unele produse să fie vândute. Conservarea eficientă a produselor spre a nu se altera este, de asemenea, parte a poruncii de a nu risipi mâncarea.

6. Fii recunoscător față de cei care cultivă și pregătesc mâncarea pentru masa ta

Cei care nu își produc în mod direct hrana, ci o cumpără, pierd uneori dimensiunea muncii și a eforturilor celor care produc sau procesează hrana. Această poruncă cere mai multă recunoștință față de aceștia.

7. Susține salarii echitabile pentru muncitorii în ferme, țărani și lucrători în domeniul hranei

Adesea, cei care produc și procesează hrana sunt slab plătiți. Este nevoie de susținerea creșterii salariilor fermierilor, țăranilor și a lucrătorilor din domeniul nutriției. Acest demers ar ridica, de asemenea, calitatea hranei.

8. *Redu efectele ecologice asupra pământului, apei și aerului din cauza producerii de hrană și a sistemului nutrițional.*

Este nevoie ca efectele ecologice asupra mediului înconjurător datorită producerii de hrană să fie reduse. Producerea de hrană are, din păcate, un mare efect ecologic negativ.

9. *Protejează biodiversitatea semințelor, solurilor, ecosistemelor și a culturilor producătorilor de hrană.*

Producerea de hrană la scară mare poate distruge biodiversitatea și ecosistemele, precum și diferitele tradiții culinare din diferite regiuni și în cadrul diferitelor etnii. În calitate de consumatori de hrană suntem chemați să protejăm aceste diversități.

10. *Bucură-te și împarte cu toți darul sacru al hranei.*

Suntem datori să împărțim hrana cu semenii noștri, indiferent dacă sunt mai săraci sau de același statut cu noi. Împărtășirea hranei este parte a frățietății umanității.

Pr. Prof. Dr. Pavel Aurel
Pr. Conf. Dr. Habil. Daniel Buda